

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z wniosku M. P. i S. P.

przy uczestnictwie S. S. i innych, o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości
przez zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 czerwca 2011 r.,

zażalenia uczestniczki postępowania T. P.

na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie II postanowienia

Sądu Okręgowego

z dnia 26 października 2010 r.,

oddala zażalenie

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 26 października 2010 r. zmienił na skutek apelacji wnioskodawców M. i S. małżonków P. postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 28 grudnia 2009 r. i uwzględnił wniosek o stwierdzenie nabycia przez nich przez zasiedzenie na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej własności nieruchomości położonej w C., stanowiącej część nieruchomości należącej do uczestniczki postępowania T. P., obciążając tę uczestniczkę na podstawie art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c. obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego na rzecz każdego z wnioskodawców.

Zaskarżonemu zażaleniem orzeczeniu o kosztach uczestniczka zarzuciła „naruszenie:

- art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c. poprzez brak dokonania subsumcji przepisu do konkretnych okoliczności faktycznych sprawy;
- art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. poprzez brak należytego uzasadnienia orzeczenia o kosztach;
- art. 102 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że po stronie uczestniczki postępowania nie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”, uzasadniający nie obciążanie jej w ogóle kosztami postępowania, w tym zastępstwa adwokackiego strony przeciwnej przed sądem II instancji.”

Skarżąca podniosła, że nie składała apelacji i nie przyczyniła się do jej wniesienia przez wnioskodawców. Wskazała przy tym, że Sąd nie określił, które z jej wniosków zostały oddalone bądź też odrzucone, co świadczy o naruszeniu art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c. Uczestniczka zarzuciła, że Sąd, uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach, ograniczył się wyłącznie do powołania tego przepisu i nie wskazał przyczyn nałożenia na nią obowiązku zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą, przez co naruszył art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. Skarżąca zarzuciła także, że Sąd nie zastosował art. 102 k.p.c. i nie ocenił całokształtu okoliczności sprawy, a zwłaszcza jej sytuacji majątkowej i osobistej. Wyjaśniła, że jest osobą samotną w podeszłym wieku, jej wyłącznym źródłem utrzymania jest „jedna skromna emerytura w wysokości 1749,11 złotych” i nie może ona ponieść kosztów postępowania bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania. Skarżąca podniosła ponadto, że nie dała powodu do „wytoczenia sprawy”, nie

przewlekła jej i nie naraziła wnioskodawców na dodatkowe koszty, broniąc jedynie swojej własności.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c., w sprawie bowiem zaistniały przesłanki, które uzasadniały jego zastosowanie. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów poniesionych przez innego uczestnika. Sprzeczność taka wyraźnie wystąpiła pomiędzy wnioskodawcami a skarżącą, zważywszy, że nieruchomości, o stwierdzenie nabycia własności której małżonkowie P. wnosili, stanowiła część nieruchomości należącej do skarżącej (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10, Biul. SN 2011, nr 1, s. 12). Sąd odwoławczy nie wskazał wprawdzie, który z wniosków skarżącej nie został uwzględniony, nie ulega jednak wątpliwości, że chodziło o zawarty w odpowiedzi na apelację wnioskodawców i podtrzymany na rozprawie wniosek o oddalenie apelacji. Stanowisko skarżącej było w tym zakresie konsekwentne, już bowiem w toku postępowania w pierwszej instancji sprzeciwiała się ona uwzględnieniu żądania wnioskodawców. W tym kontekście obciążenie skarżącej obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego było niewadliwe.

Chociaż Sąd uzasadnił rozstrzygnięcia o kosztach w sposób nazbyt powściągliwy, nie stanowiło to przeszkody do poddania tego orzeczenia kontroli instancyjnej. W świetle okoliczności sprawy, wobec wyraźnego powołania podstawy prawnej zaskarżonego rozstrzygnięcia, jego motywy były wystarczająco widoczne. Z tego względu ocena trafności zarzutów dotyczących konstrukcji uzasadnienia zaskarżonego postanowienia pozostawała bez wpływu na rozstrzygnięcie zażalenia.

Niezasadnie skarżąca zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 102 k.p.c. Sąd drugiej instancji nie miał podstaw, aby brać pod uwagę możliwość zastosowania tego przepisu w sprawie i nie oceniał pod jego kątem okoliczności dotyczących sytuacji majątkowej i osobistej skarżącej wskazanych w zażaleniu, gdyż w dniu orzekania nie były mu one znane. Ocena ich na obecnym

etapie postępowania także jednak nie prowadzi do wniosku, że w sprawie miał miejsce szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c., uprawniający Sąd do nieobciążania skarżącej kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez wnioskodawców. W przepisie tym chodzi wyłącznie o sytuacje wyjątkowe (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2010 r., II CZ 64/10, niepubl. oraz z dnia 3 lutego 2011 r., I CZ 171/10, niepubl.). Sytuacja osobista ani majątkowa uczestniczki nie wskazują, że znajduje się ona w szczególnie trudnym położeniu, które uzasadniałoby zastosowanie tego przepisu. Należy dodać, że brak możliwości poniesienia kosztów postępowania bez uszczerbku koniecznego utrzymania, na który skarżąca powołuje się w zażaleniu, samodzielnie nie stanowi wystarczającej podstawy do odstąpienia od obciążenia uczestniczki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., V CZ 43/09, niepubl. oraz z dnia 23 września 2010 r., III CZ 36/10, niepubl.). W sprawie nie stanowią jej także okoliczności związane z samym przebiegiem postępowania.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. art. 398¹⁴ k.p.c.